

Danmarks Naturfredningsforenings høringssvar om søer i vandområdeplanerne

Danmarks Naturfredningsforening fremsender en række generelle høringssvar til vandområdeplanen 2015-2021:

- Danmarks Naturfredningsforenings høringssvar til vandområdeplanerne – retningslinjer 2015-21, forhold til N2000 planer
- Danmarks Naturfredningsforenings høringssvar om vandløb i vandområdeplanerne
- Danmarks Naturfredningsforenings høringssvar om søer i vandområdeplanerne
- Danmarks Naturfredningsforenings høringssvar til vandområdeplanerne - spildevand, havbrug
- Danmarks Naturfredningsforenings høringssvar om kystvande i vandområdeplanerne
- Danmarks Naturfredningsforenings høringssvar om grundvand i vandområdeplanerne

Samtidigt har foreningen opfordret til og støttet sine lokale afdelinger i at indsende bemærkninger og ændringsforslag til de helt konkrete indsatser, som er foreslået i vandområdeplanen.

Dette høringssvar omhandler søer

Omfattede søer og behov

I det udsendte udkast til vandområdeplan 2015-2021 indgår jf. basisanalysen 856 søer. Der er i Danmark ca 120.000 søer over 100 m², som er naturbeskyttelseslovens beskyttelsesgrænse. Vandområdeplanen omfatter altså 0,7% - 7 promille – af disse søer. Hertil kommer 75.000 mindre vandhuller og damme.

Status og dermed udgangspunktet for vandområdeplanen er, at for de omfattede 856 søer vil 667 enten ikke nå målopfyldelse i 2021 eller tilstanden er ukendt. 189 eller 22% af de omfattede søer opfylder forventeligt miljømålene i 2021 uden yderligere indsats.

Fosfortilførslen er stadig den største udfordring for søernes tilstand. På landsplan er indsatsbehovet vurderet til 120 tons fosfor, der dog er meget usikkert bestemt.

Hvad foreslår vandområdeplan 2015-2021 så af indsats?

Indsatser til forbedring af tilstanden i søerne 2015-2021:

- Der etableres ca. 900 ha fosforvådområder med en effekt på mindst 5 tons fosfor i søer.
- Der iværksættes sørestauring i 10-20 søer.
- Opkøbsordningen for dambrug, som blev etableret i 2014, fortsættes, og der forventes i planperioden opkøbt ca. 50 dambrug med en effekt på ca. 10 tons fosfor.
- Der afsættes midler til yderligere forskning i og dokumentation af nye virkemidler og videreudvikling af grundlaget for en målrettet fosforindsats i form af et fosforrisikokort, som kortlægger arealer med risiko for stort tab af fosfor til vandmiljøet.

Hertil kommer virkningerne af øget spildevandsrensning og udtagning af lavbundsarealer.

Fosforindsatsen er angiveligt "udfordret af mangel på omkostningseffektive virkemidler, hvorfor der afsættes midler til yderligere udredning og forskning", herunder kortlægning af fosforrisikoområder.

Den samlede virkning af indsatsen forventes til 14.920 kg P svarende til 12,5% af behovet.

For søerne i vandområdeplanen vil der således være et voldsomt efterslæb på indsatsiden, som giver ringe forventninger om at nå bare i nærheden af målopfyldelse, selv efter 3. vandplanperiode 2021-27. Det kan med stor sandsynlighed forudsiges eftersom søer generelt har en lang responstid i forhold til de iværksatte indsatser, mest pga ophobede næringsstoffer (P især) i søbunden.

Der er derfor behov for en langt større sø-indsats allerede nu, så man i det mindste i 2021 kan dokumentere at have iværksat de nødvendige tiltag for at nå miljømålene for søer – også selvom det ikke bliver til 2027 for alles vedkommende.

Naturstyrelsens hyrdebrev til kommunerne rammer også søerne

Som omtalt for vandløbene har Naturstyrelsens hyrdebrev til kommunerne af 15. marts 2015 den virkning, at vandområder, som ikke indgår i en vandforekomst med specifik målsætning i vandområdeplanen ikke skal beskyttes i sig selv, men alene aht nedstrøms vandforekomster.

Det rammer også de ca 120.000 søer over 100 m², som tidligere (i første vandplan) havde denne beskyttelse gennem retningslinje 34:

"34) Mindre søer, der ikke indgår specifikt i vandplanen, reguleres gennem sektor-lovgivningen (naturbeskyttelseslov, vandløbslov, miljøbeskyttelseslov mm.). For alle søer gælder det, at de skal opnå god økologisk tilstand. Det gælder dog ikke for regnvandsbassiner, spulefelter og lignende tekniske anlæg. Ved risiko for manglende målupfyldelse vil der typisk være behov for at nedbringe tilførslen af næringsstoffer. Ud over indsats over for bl.a. spildevand og regnbetingede ud-

ledninger kan der være behov for at reducere tilførsel af næringsstoffer fra omgivende arealer”

Beskyttelsen lå her i at afgørelser efter anden lovgivning skulle tilgodese disse søers mulighed for at opnå god økologisk tilstand. De fleste af disse søers tilstand er stort set ukendt, men i forbindelse med konkrete myndighedsafgørelser betød retningslinje 34) trods alt, at man måtte skaffe sig viden om den pågældende sø for at sikre at afgørelsen ikke var i strid med målet om god økologisk tilstand.

Det er en uhørt, uacceptabel og efter DNs opfattelse direktivstridig underminering af vandrammedirektivets rækkevidde, som Naturstyrelsen begår som en ren administrativ afgørelse ved at skrive 120.000 søer ud af vandområdeplanen.

Retningslinje 34) skal derfor ubetinget genindføres i bekendtgørelsen om indsatsbehov

Stor mangel på viden

Det fremgår af basisanalysen s. 28, at det kun er 10% af de omfattede 856 søer, som er tilstandsbedømt ud fra fytoplankton, og kun 17% ud fra fisk. Hertil kommer at hele 25% har helt ukendt tilstand. Det betyder samlet set at vurderingsgrundlaget for søernes tilstand er alt for tyndt.

Det skal af vandområdeplanen klart fremgå, hvorledes staten indenfor en meget kort årrække sikrer, at alle omfattede søer kan tilstandsvurderes ud fra alle de af direktivet krævede biologiske elementer.

En konsekvens af at nogle søer ikke kan vurderes ud fra de nødvendige elementer må nemlig være, at de ikke kan vurderes som værende i god tilstand uanset hvad de øvrige elementer viser. Det er en konsekvens af vandrammedirektivets one out – all out – bestemmelse, som jo ikke giver mening hvis man kan ”vælge/prioritere” ingenting at vide om nogle elementer.

Revision af miljømål

DN savner formulering af at man i forbindelse med revision af miljømål skal lægge opfyldelsen af søernes faktiske potentiale til grund og ikke lade sig nøje med opnåelse af det først satte mål. Eksempelvis vil masser af søer antageligt kunne nå høj tilstand ved en minimums ekstra indsats fra god tilstand – det potentiale skal udfoldes, idet det giver maksimal biodiversitet for en ringe indsats. I direktiv-terminologi: Målsættes i forhold til deres reference og ikke nuværende tilstand.

DN savner også en formulering af at hvor kommunerne har eller får kendskab til søer, som i dag er uden miljømål, men med væsentligt naturpotentiale, skal disse ligeledes kunne optages i vandområdeplanen med henblik på særskilt fremtidig indsats.